

9. Oktober 2017

Inatsisartut suleriaasianni § 36 naapertorlugu matumuuna apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnisamik siunnersuut saqqummiuppara:

Apeqquteqaat aallaavigalugu Inatsisartut oqallinnissaannik siunnersuut, una pillugu: Nunatta napparsimaviini katsorsaasoqarnikkut maannakkut siunissamilu amerlassutsitigut ikinnerpaaffiliisimanerput qanoq iliorluta naammassineqarnissaa qulakkeersimassavarput. (Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Erik Kirkegaard, Siumut)

Tunggavilersuut:

Nukittuumik toqqammavilinnik sulisartoqarneq tassaavoq toqqissisimasunik peqqissunillu innuttaqarneq. Inuussutissarsiuteqarnerup peqqissup pinngitsoorsinnaanngilaa sulisut peqqissuullutillu toqqissisimasut. Taamaammat inuup nammineq peqqissutsimi akisussaaffiginerata saniatigut, pisortaniit isumagisassat ilagaat peqqinnisaqarfik ingerlalluartoq, tamannalu angussagaanni pisariaqartut ilagaat sulisut pikkorissut, aalaakkaasut.

Itisiliitinnangali una oqaatigeqqaarlara; *Nalunngereerparput tamatta utoqqalisussaalluta, utoqqalisugullu amerlingaatsiartussaasugut ukiut qulikkaat marlussuit missaannaata ingerlanerani, assaallu sulisussat ikinnerulertussat.* Nunarpassuarni taamaappoq, pingaartumik nunat killiit, soorlu Danmark, Tyskland, Japani allarpassuillu.

Nalunngereerparput aamma, ilaatigut tusagassiuutitigut oqaatigineqartutut, nakorsaqaarniarneq ajornartorsiutaalereersoq annertuumik.

Taamaammat una oqaatigeqqillara inuiaqatigiinni nunatsinni pingaarutilik tassaavoq peqqinnisaqarfik ingerlalluartoq, aamma nalunngilarput, naatsorsorsinnaallugulu peqqinnisaqarfimmi sulisut pissutsit sakkortuut atugarigaluarlugit annertuumik kivitsisut. Taamaakkaluartoq aamma ilisimavarput ajoraluartumik nappaatit kingusinaarlutik paasineqartartut, suliaritinniartut ilaatigut ukiorpassuarni utaqqisinnegartartut, assersuutigalugu seeqqumikkut suliaritittussat.

Nammineerluta nakorsatut ilinniartitatta saniatigut Nunatta pisariaqartippai nakorsat amerlanerusut maani nunaqavissunngorusuttut.

Aamma ilisimavarput Kalaallit Nunaat kisiartaalluni nunani avinngarusimasutut taaneqarsinnaanngitsoq taamatutaaq inukitsutut nunap angissusaanut sanilliullugu kisimiinngitsoq.

Qanormi iliorluta nakorsassassaaleqineq aaqqiiviginiarparput? Pingaartumik nakorsat avataaniit tikittut nunaqavissunngorusuttut eqqarsaatigalugit qanoq ililluta aaqqissuussiniarpugut?

Piffissanngunnginnerpa nunarsuaq tamakkerlugu nakorsassarsiortalernissaq? Nakorsat tuluttut oqalussinnaasut, naatsorsorneqarsinnaavoq amerlanerungaartut pissarsiarineqarsinnaasut.

Tamanna ajornarunnaartinneqassappat inatsisitigut sinaakkutit suut nutartigassaappat? Napparsimaveqarfinni tuluttuumiit nutserisinnaasut naammappat? Journalit, nakorsiat allattorsimaffii qallunaatut allaqqasut, qanoq qaangerneqarsinnaappat tuluttut oqaasillit sulisorineqalissappaata? (Taakku aporfiusimappata)

Eqqaasariaqarparput nunaqarmat aamma nunap angissusaanut sanilliullugu inukitsunik, imaappoq ilinniartitsisarput nakorsanik nappaammut immikkuullarissumut katsorsaasutut ilinniarsimannngikka-

luarlutik nalinginnaasumik siammasissumik katsorsaasinnaasunik. Tassunga assersuutaalluarsinnaapput nunat Australiatut, Sydafrikatut ittut, kisianni aamma allarpasut.

Takorloorneqarsinnaavoq soorlu teknikitigut il.il. pissutsit aaqqiivigineqartariaqassasut, soorlu nakorsatut sulisinnaanermut akuersissutit, aamma ilimanarpoq aaqqiivigineqartariaqassasut.

Assersuutigalugu nutserisarneq unammillernarsinnaavoq tuluttuumiit kalaallisuumut maannakkut nutserisartut amerlanerit qallunaatuumiit kalaallisuumut nutserisuummata.

Pissutsit immikkut ittut, immikkut iliornikkut aaqqiivigineqartariaqarput.

Ullumikkut Danmarkimiit annertuutigut nakorsanik pissarsiortarpugut, kisianni Danmarki aamma annertuumik nakorsassaaleqiffiuvoq, ukiut 17-it qaangiuppata nakorsat 5000 missaaniittut amigaataassasut siulittuutigineqarluni, taamaattumik takorloorsinnaavarput tamanna aamma uatsinnut sunniuteqassasoq.

Nunat avannarliit qiviaraanni avinngarusimasunik taasartagaat, soorlu Jyllandip avannaa, Sverigep avannaa, nakorsassaaleqilereernikuupput. Qanorli Nunatta ilaa pikkorissunik nakorsanik pissarsi-uukkuminaatsigissava?

Qaanaamut imaluunniit Upernavik, Nanortalik, aallaammi Nuummumut pissarsiornissaq ajornaat-suinnaangilaq.

Taamaammat periutsit nutaat suut atorlugit nakorsassaaleqineq minnerpaaffianiitissinnaavarput?

Ilaatigut ullumikkut Nordjyllandimi, Danmarkimilu illoqarfissuarnut alimasissunut periusaavoq nunat allaniit, soorlu Ungarnimiit, Litauenimiit, Italiamiit allaniillu Danmarkimi nakorsat atorfinitsinneqartar-nerat. Taamaasigaangamik ukiup affaanik sukumiisumik qallunaatut oqalunnissamik atuartinneqar-tarput, aammalu Qallunaat nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu sukumiisumik ilinniartinneqarlutik.

Maani nunatsinni nalunngilarput nappaatit arlallit pinngitsoorsinnaasut, nakorsat aalaakkaasumik atorfeqarpata, taamaammat pineqartut nunaqavissunngortinniarneqarnissaat orniginarnerpaavoq.

Qanormi aaqqiissuussissaagut?

Aaqqiissutissat ilaattut isigisariaqarparput Danmarkimi illoqarfiit avinngarusimasut nunanit allaniit sukumiisumik qallunaatut ilinniartitsigaangamik Kalaallit Nunaannut nakorsanngortussanik peqataatitsisarnissaq. *Suleqateqarluni kivitseqatigiilluni angorusutat oqinnerusarput.*

Inuup peqqissusaa, pingaartumillu nappaammik inuk eqqorneqaraangat sapinngisaq tamaat siusi-naartumik katsorsarneqarnissaa inuuneranik annaassinermik naleqarsinnaammat, Naalakkersuisut aqquitiit nutaat, eqqarsariaatsit nutaat atorlugit piffissanngunnginnerpa nakorsassaaleqineq minner-paaffianiitinnissaa anguniarlugu, Naalakkersuisut periusissialiornissaat?

Ataatsimoorluta avunga siumut isigisumik nunatta napparsimaveqarfiini nakorsanik sulisussanik amerlassusiliineq eqqortissanerlugu periusissamik pilersitsinissaq eqqarsaatigilertariaqarparput, taamaalilluta napparsimaveqarfik ineriartortoq innuttaasunut iluaqutaasoq qulakkeerumallugu

Angusaqarusussuseqarlusi oqallilluarnissassinnik kissaappassi.